

Sygn. akt **II AKa 172/16**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Mania
Sędziowie:	SA Piotr Brodniak (spr.) SA Stanisław Stankiewicz
Protokolant:	sekretarz sądowy Paulina Mitan-Zalewska

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej del. do Prokuratury Regionalnej Norberta Zawadzkiego

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2016 r. sprawy

1) **E. C. (1)**

oskarżonej z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zb.

z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk, art. 286 § 1 kk w zb.

z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 273 kk w zb. z art. 271 § 3 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk, art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zw.

z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk, art. 270 § 1 kk, art. 18 § 2 kk w zw. z art. 233 § 1 kk

2) **J. C.**

oskarżonej z art. 18 § 3 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonych

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp.

z dnia 15 lipca 2016 r., sygn. akt II K 90/15

I. wyrok w zaskarżonej części utrzymuje w mocy;

II. zwalnia oskarżone od ponoszenia kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym.

Piotr Brodniak Andrzej Mania Stanisław Stankiewicz

Sygn. akt II AKa 172/16

UZASADNIENIE

1. E. C. (1) została oskarżona o to, że:

I. w okresie od dnia 26 marca 2009 r. do 3 lutego 2012 r. wG.

i w Z., będąc dyrektorem i sekretarzem (...) w G. i tym samym osobą odpowiedzialną za realizację zadania „Rehabilitacja osób niewidomych i słabo widzących w (...)

(...)w ramach podpisanej w dniu 26 marca 2009 r. na podstawie art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej

i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z (...)umowy, działając

w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w postaci uzyskania dla (...) z siedzibą

w G. od (...) dotacji na dofinansowanie realizacji w/w zadania wykonywanego w terminie od

1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2011 r. wprowadziła w błąd pracowników (...)

w Z. co do zamiaru i sposobu wykorzystania przyznanych środków w ten sposób, że podrobiła podpisy o treści (...), (...), (...), (...) i (...) na oświadczeniach beneficjentów projektu, tworzyła listy beneficjentów zawierające nazwiska osób, które wykazane zostały jako biorące udział w projekcie, pomimo, że w nim nie uczestniczyły oraz wypełniła karty ewidencji przebiegu pojazdów, pomimo, że dowozy, których potwierdzeniem miały być przedmiotowe dokumenty nigdy się nie odbyły wiedząc, że są to dokumenty mające istotne znaczenie dla uzyskania wsparcia finansowego, a następnie przedłożyła je za pośrednictwem osób uprawnionych do reprezentowania (...) przed (...) wraz z innymi poświadczającymi nieprawdę, nierzetelnymi dokumentami, mającymi istotne znaczenie dla uzyskania wsparcia finansowego w postaci:

- sprawozdań częściowych i końcowych z realizacji zadania za rok 2009 i 2010 oraz sprawozdania częściowego za rok 2011 zawierających w sprawozdaniu finansowym, zestawieniu kosztów realizacji zadania oraz w części stanowiącej sprawozdanie merytoryczne nieprawdziwe pisemne oświadczenia o prowadzeniu w ramach zleconego zadania od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 15.00

w (...)dzieci, młodzieży i osób dorosłych

z dysfunkcją wzroku kompleksowej rehabilitacji osób niewidomych i słabo widzących oraz członków najbliższej rodziny tych osób, połączonych z poradami specjalistów, w tym tyflop pedagoga, specjalisty ds. rehabilitacji i psychologa, a także nieprawdziwe oświadczenie o zapewnieniu dowozu na zajęcia i następnie do miejsca zamieszkania beneficjentom z kół terenowych Związku i poniesieniu w związku z tym określonych wydatków, podczas gdy zajęcia takie nie były organizowane,

- list beneficjentów zadania załączonych do w/w sprawozdań częściowych i końcowych zawierających nieprawdziwy wykaz osób objętych wsparciem,

- sprawozdań ewaluacyjnych za lata 2009 - 2011 zawierających nieprawdziwe oświadczenia co do liczby osób korzystających z rehabilitacji w ramach realizowanego zadania,

- podrobionych, przerobionych i nierzetelnych oświadczeń beneficjentów o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych,

- wniosków o zlecenie realizacji zadania w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji

w roku 2010 i 2011 wraz z budżetem zadania obejmującym kalkulację wydatków kwalifikowanych zawierających nieprawdziwe oświadczenia o zamiarze przeprowadzenia kompleksowej rehabilitacji osób niepełnosprawnych w (...)dzieci, młodzieży i osób dorosłych z dysfunkcją wzroku, umożliwienia korzystania z porad specjalistów oraz zapewnienie dowozu beneficjentów z kół terenowych (...) na organizowane zajęcia i konieczności poniesienia w związku z tym określonych wydatków, czym doprowadziła (...)do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 435 246,25 zł stanowiącej wartość nienależnego wsparcia finansowego wypłaconego (...) wG. ze środków publicznych

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zb.

z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk;

II. w okresie od dnia 13 maja 2009 r. do 26 lipca 2010 r. w G.

i w Z., będąc dyrektorem i sekretarzem (...) w G. i tym samym osobą odpowiedzialną za realizację projektu „Poznajemy świat od nowa” - wspieranie osób z dysfunkcją wzroku z województwa (...) w podnoszeniu jakości życia poprzez ograniczanie skutków niepełnosprawności w ramach podpisanego z (...) w dniu 12 grudnia 2008 r. porozumienia nr (...),

a następnie w dniu 6 maja 2009r. umowy nr (...), działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w postaci uzyskania dla (...) z siedzibą w G. od (...) dotacji na dofinansowanie realizacji w/w projektu wprowadziła w błąd pracowników (...)

w Z. co do zamiaru i sposobu wykorzystania przyznanego w ten sposób, że będąc osobą uprawnioną, wystawiła w dniu 15 lipca 2009 r. poświadczający nieprawdę rachunek na kwotę 4.400 zł brutto za wykonanie umowy zlecenia nr (...) z dnia 30 czerwca 2009 r. dotyczącej przeprowadzenia indywidualnych zajęć rehabilitacyjnych w zakresie nauki orientacji przestrzennej

i samodzielnego poruszania się, pomimo, że zajęć takich nie przeprowadziła,

a następnie przedłożyła go za pośrednictwem osób uprawnionych do reprezentowania (...) przed (...) wraz z innymi poświadczającymi nieprawdę, nierzetelnymi dokumentami, mającymi istotne znaczenie dla uzyskania wsparcia finansowego

w postaci:

- częściowego rozliczenia dofinansowania przyznanego w ramach „Programu ograniczania skutków niepełnosprawności”, które wpłynęło do (...) w dniu

19 lipca 2010 r. zawierającego nieprawdziwe pisemne oświadczenie o poniesieniu wydatków w postaci:

- wynagrodzenia A. R. (1) tytułem przeprowadzenia indywidualnych zajęć

z rehabilitacji osób ociemniałych w zakresie lokomocji, a także związanych z tym kosztów ubezpieczenia rentowego i emerytalnego oraz funduszu pracy w łącznej wysokości 5.135,24 zł, podczas gdy A. R. (1) zajęć takich nie przeprowadziła, potwierdzone poświadczającym nieprawdę rachunkiem z dnia 15 lipca 2009 r. wystawionym na podstawie umowy zlecenia z dnia 30 czerwca 2009 r. nr (...),

- wynagrodzenia E. C. (1) tytułem przeprowadzenia indywidualnych zajęć rehabilitacyjnych w zakresie nauki orientacji przestrzennej i samodzielnego poruszania się, a także związanych z tym kosztów ubezpieczenia rentowego i emerytalnego

w łącznej wysokości 5.027,44 zł, podczas gdy E. C. (1) zajęć takich nie przeprowadziła potwierdzone poświadczającym nieprawdę rachunkiem z dnia

15 lipca 2009 r. wystawionym na podstawie umowy zlecenia z dnia

30 czerwca 2009 r. nr (...)

- wynagrodzenia A. R. (1) w kwocie 2.640 zł brutto tytułem przeprowadzenia grupowych zajęć z zakresu czynności dnia codziennego na szkoleniu w O.

w terminie od dnia 5 listopada 2009 r. do 19 listopada 2009 r., podczas gdy A. R. (1) zajęć takich nie przeprowadziła, potwierdzone załączonymi dokumentami

w postaci umowy zlecenia nr (...) z dnia 4 listopada 2009 r. oraz poświadczającego nieprawdę rachunku z dnia 23 listopada 2009 r. oraz potwierdzenia wykonania przelewu,

- wynagrodzenia J. K. w kwocie 5.000 zł brutto tytułem przeprowadzenia indywidualnych zajęć w zakresie nauki orientacji przestrzennej

z K. K. (1) w okresie od dnia 5 listopada 2009 r. do

19 listopada 2009 r. w wymiarze 100 godzin, podczas gdy J. K. zajęć takich nie przeprowadziła, potwierdzone załączonymi dokumentami w postaci umowy zlecenia nr (...) z dnia 4 listopada 2009 r., rachunku z dnia 20 listopada

2009 r.,

a także nieprawdziwe oświadczenie o uczestniczeniu A. R. (1) jako wykładowcy na szkoleniu zarówno w U. jak i O., podczas gdy A. R. (1) w szkoleniu w O. nie brała udziału,

- sprawozdania merytorycznego z wykonania zadania w ramach „Programu ograniczania skutków niepełnosprawności” zawierającego nieprawdziwe oświadczenia o indywidualnym przeszkoleniu w miejscu zamieszkania 4 osób w zakresie samodzielnego poruszania się z białą laską oraz czynności dnia codziennego potwierdzone wykazem zawierającym nazwiska tych osób i adresy zamieszkania, podczas gdy szkolenia takie nie były prowadzone,

- końcowego rozliczenia dofinansowania zawierającego nieprawdziwe oświadczenia o poniesieniu w/w wydatków,

czym doprowadziła (...) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 14.245,02 zł stanowiącej wartość nienależnego wsparcia finansowego wypłaconego (...) wG. ze środków publicznych,

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 273 kk w zb.

z art. 271 § 3 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk;

III. w okresie od stycznia 2009 r. do grudnia 2011 r. w G., działając

w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w postaci uzyskania dla (...) z siedzibą

w G. od (...) dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych w ramach (...) będąc dyrektorem i sekretarzem (...) w G., a tym samym osobą odpowiedzialną za prawidłowe gospodarowanie środkami finansowymi Okręgu wprowadziła w błąd pracowników (...)co do wysokości faktycznie poniesionych kosztów płacy pracowników:

- D. B.

- E. Z.,

- A. N.,

- B. O.,

- W. K.,

- M. P.,

- E. K.,

- S. R.,

- W. J.,

- M. K.,

- T. B.,

- I. R.,

- J. H.,

- W. Ż.,

- K. K. (2),

- E. C. (2),

w ten sposób, że przedłożyła osobiście i za pośrednictwem osób uprawnionych do ich sporządzenia poświadczające nieprawdę, nierzetelne dokumenty, mające istotne znaczenie dla uzyskania wsparcia finansowego w postaci wniosków o wypłatę miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń w/w pracowników zawierające zawyżone kwoty poniesionych przez pracodawcę kosztów płacy, w których ujęto m.in. opłacenie przez pracodawcę obowiązkowych składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe pracowników, pomimo tego, że E. C. (1) koszty tych ubezpieczeń pokrywała z wynagrodzeń w/w osób, w wyniku czego doprowadziła (...) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w wysokości 887.481 zł stanowiącej wartość nienależnego wsparcia finansowego wypłaconego (...)

w G. ze środków publicznych,

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zw.

z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk;

IV. w okresie od 10 do 30 kwietnia 2012 r. w G. podrobiła podpis o treści (...) na zakresie zadań, obowiązków i uprawnień specjalisty ds. finansowo - księgowych w (...)

tj. o czyn z art. 270 § 1 kk;

V. w dniu 31 maja 2012 r. w G. nakłaniała D. B. do złożenia fałszywych zeznań w toku postępowania przygotowawczego prowadzanego w sprawie VI Ds. 20/12 na okoliczność, iż przebywała ona na turnusie rehabilitacyjnym w U. organizowanym w ramach projektu „Poznajemy świat od nowa”, podczas gdy w rzeczywistości D. B. w wyjeździe tym nie uczestniczyła,

tj. o czyn z art. 18 § 2 kk w zw. z art. 233 § 1 kk;

2. A. R. (1) została oskarżona o to, że:

VI. w okresie od dnia 26 marca 2009 r. do października 2011 r. w G. działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru,

w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w zamiarze, aby E. C. (1) dopuściła się czynu zabronionego polegającego na przedłożeniu nierzetelnych, poświadczających nieprawdę dokumentów mających istotne znaczenie dla uzyskania dotacji w ramach projektu „Rehabilitacja osób niewidomych i słabowidzących

w (...) dzieci, młodzieży i osób dorosłych

z dysfunkcją wzroku” realizowanego w oparciu o podpisaną w dniu 26 marca 2009 r. na podstawie art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej

i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z (...)umowę i wyludzenia na tej podstawie dla (...) w G.nienależnego wsparcia finansowego ze środków publicznych, swoim zachowaniem ułatwiła jej jego popełnienie w ten sposób, że podrobiła podpisy o treści (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), S (...), (...) i (...) na oświadczeniach beneficjentów projektu, wiedząc, że są to dokumenty mające istotne znaczenie dla uzyskania wsparcia finansowego, a które zostały następnie przedłożone przez osoby uprawnione do reprezentowania (...) w (...) wraz ze sprawozdaniami częściowymi z realizacji zadania, w wyniku czego (...) został doprowadzony do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 435.246,25 zł stanowiącej wartość nienależnego wsparcia finansowego wypłaconego (...) w G.

ze środków publicznych,

tj. o czyn z art. 18 § 3 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zb.

z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk;

VII. w okresie od dnia 15 lipca 2009 r. do 26 lipca 2010 r. w G. działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru,

w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w zamiarze, aby E. C. (1) dopuściła się czynu zabronionego polegającego na przedłożeniu nierzetelnych, poświadczających nieprawdę dokumentów mających istotne znaczenie dla uzyskania dotacji w ramach projektu „Poznajemy świat od nowa” - wspieranie osób z dysfunkcją wzroku z województwa (...) w

podnoszeniu jakości życia poprzez ograniczanie skutków niepełnosprawności realizowanego na podstawie podpisanej z (...)

w dniu 6 maja 2009r. umowy nr (...) i wyłudzenia na tej podstawie dla (...) w G.nienależnego wsparcia finansowego ze środków publicznych, swoim zachowaniem ułatwiła jej jego popełnienie w ten sposób, że będąc osobą uprawnioną, wystawiła w dniu 15 lipca 2009 r. poświadczający nieprawdę rachunek na kwotę 4.400 zł brutto za wykonanie umowy zlecenia z dnia

30 czerwca 2009 r. dotyczącej przeprowadzenia indywidualnych zajęć z rehabilitacji osób ociemniałych w zakresie lokomocji, pomimo, że zajęć takich nie przeprowadziła, a w dniu 4 listopada 2009 r. zawarła z E. C. (1) umowę zlecenia nr (...)

na przeprowadzenie grupowych zajęć z zakresu czynności dnia codziennego na szkoleniu w O. w terminie od 5.11.2009 r. do 19.11.2009 r., pomimo tego,

że wiedziała, że szkolenia takiego nie przeprowadzi, a następnie w dniu

23 listopada 2009r. na podstawie przedmiotowej umowy, będąc osobą uprawnioną, wystawiła poświadczający nieprawdę rachunek na kwotę 2.640 zł brutto wiedząc,

że są to dokumenty mające istotne znaczenie dla uzyskania wsparcia finansowego,

a które zostały następnie przedłożone przez osoby uprawnione do reprezentowania (...) w (...)wraz z częściowym rozliczeniem dofinansowania z realizacji zadania, w wyniku czego (...) został doprowadzony do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 8.000 zł stanowiącej wartość nienależnego wsparcia finansowego wypłaconego (...) w G.ze środków publicznych,

tj. o czyn z art. 18 § 3 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zb.

z art. 271 § 3 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk

3. J. C. została oskarżona o to, że:

VIII. w okresie od dnia 26 marca 2009 r. do października 2011 r.. w G. działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru,

w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w zamiarze, aby E. C. (1) dopuściła się czynu zabronionego polegającego na przedłożeniu nierzetelnych, poświadczających nieprawdę dokumentów mających istotne znaczenie dla uzyskania dotacji w ramach projektu „Rehabilitacja osób niewidomych i słabo widzących

w (...) dzieci, młodzieży i osób dorosłych

z dysfunkcją wzroku” realizowanego w oparciu o podpisaną w dniu 26 marca 2009 r. na podstawie art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej

i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z (...) umowę i wyłudzenia na tej podstawie dla (...) w G.nienależnego wsparcia finansowego ze środków publicznych, swoim zachowaniem ułatwiła jej jego popełnienie w ten sposób, że podrobiła podpisy o treści „(...)”, (...),

„(...) na oświadczeniach beneficjentów projektu, wiedząc, że są to dokumenty mające istotne znaczenie dla uzyskania wsparcia finansowego, a które zostały następnie przedłożone przez osoby uprawnione do reprezentowania (...)

w (...) wraz ze sprawozdaniami częściowymi z realizacji zadania, w wyniku czego (...)został doprowadzony do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 435.246,25 zł stanowiącej wartość nienależnego wsparcia finansowego wypłaconego (...) w G.

ze środków publicznych,

tj. o czyn z art. 18 § 3 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zb.

z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk;

4. A. M. (1) został oskarżony o to, że:

IX. w okresie od dnia 26 marca 2009 r. do października 2011r. wG. działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru,

w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w zamiarze, aby E. C. (1) dopuściła się czynu zabronionego polegającego na przedłożeniu nierzetelnych, poświadczających nieprawdę dokumentów mających istotne znaczenie dla uzyskania dotacji w ramach projektu „Rehabilitacja osób niewidomych i słabo widzących w (...) Centrum (...) dzieci i młodzieży i osób dorosłych z dysfunkcją wzroku realizowanego w oparciu o podpisaną w dniu 26 marca 2009 r. na podstawie art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z (...) umowę swoim zachowaniem ułatwił jej jego popełnienie w ten sposób, że tworzył listę beneficjentów zawierającą nazwiska osób, które wykazane zostały jako biorące udział w projekcie, pomimo, że w nim nie uczestniczyły, podrobił podpis o treści (...) na oświadczeniu o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych w celach związanych z realizacją zadania oraz podpisał takie oświadczenie pomimo, że nie był beneficjentem projektu, wiedząc, że są to dokumenty mające istotne znaczenie dla uzyskania wsparcia finansowego, a które zostały następnie przedłożone przez osoby uprawnione do reprezentowania (...) w (...) wraz ze sprawozdaniami częściowymi z realizacji zadania, w wyniku czego (...) został doprowadzony do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 435.246,25 zł stanowiącej wartość nienależnego wsparcia finansowego wypłaconego (...) w G.. ze środków publicznych

tj. o czyn z art. 18 § 3 kk w zw. z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim w wyroku z dnia 15 lipca 2016 r., sygn. akt II K 90/15, podjął następujące rozstrzygnięcia:

- A. R. (1) uznał za winną popełnienia zarzucanych jej czynów opisanych w pkt VI i VII części wstępnej wyroku i na podstawie art. 61 § 1 i 2 kk w zw. z art. 60 § 3 kk odstąpił od wymierzenia jej kary i środka karnego,

- A. M. (1) uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w pkt IX części wstępnej wyroku i na podstawie art. 61 § 1 i 2 kk w zw. z art. 60 § 3 kk odstąpił od wymierzenia mu kary i środka karnego,

- J. C. uznał za winną popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego w pkt VIII części wstępnej wyroku i za to, na podstawie art. 19 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk w brzmieniu ustawy obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., wymierzył jej karę 1 roku pozbawienia wolności,

- na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk, art. 70 § 1 pkt 1 kk w brzmieniu ustawy obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. wykonanie orzeczonej wobec J. C. kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat,

- E. C. (1) uznał za winną popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego w pkt I części wstępnej wyroku i za to, na podstawie art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk w brzmieniu ustawy obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., wymierzył jej karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności,

- E. C. (1) uznał za winną popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego w pkt II części wstępnej wyroku z tym ustaleniem, że doprowadziła pokrzywdzonego - (...) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 13.000 zł i za to, na podstawie art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk w brzmieniu ustawy obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., wymierzył jej karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

- E. C. (1) uznał za winną popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego w pkt III części wstępnej wyroku z tą zmianą, że wsparcie (...) z tytułu przedmiotowego dofinansowania w zakresie osób wymienionych w pkt III części wstępnej wyroku nastąpiło w kwocie 954.816,10 zł a działania oskarżonej doprowadziły (...) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie co najmniej 93.480,32 zł tj. czynu

z art. 286 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk i za to, na podstawie art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk w brzmieniu ustawy obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., wymierzył jej karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

- E. C. (1) uznał za winną popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego w pkt IV części wstępnej wyroku i za to, na podstawie art. 270 § 1 kk w brzmieniu ustawy obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., wymierzył jej karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,

- E. C. (1) uznał za winną popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego w pkt V części wstępnej wyroku i za to, na podstawie art. 19 § 1 kk w zw. z art. 233 § 1 kk w brzmieniu ustawy obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., wymierzył jej karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,

- na podstawie art. 85 kk, art. 86 § 1 kk w brzmieniu ustawy obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., wymierzone E. C. (1) kary pozbawienia wolności połączył i orzekł wobec niej karę łączą 2 lat pozbawienia wolności,

- na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk, art. 70 § 1 pkt 1 kk w brzmieniu ustawy obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., wykonanie orzeczonej wobec E. C. (1) kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 5 lat,

- na podstawie art. 46 § 1 kk w brzmieniu ustawy obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., zobowiązał J. C. i E. C. (1) do solidarnego naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego (...) z siedzibą w W. kwoty 435.246,25 złotych,

- na podstawie art. 46 § 1 kk w brzmieniu ustawy obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., zobowiązał E. C. (1) do częściowego naprawienia szkody w zakresie zarzutów opisanych w pkt II i III części wstępnej wyroku poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego (...) z siedzibą w W. kwoty 106.408,32 złotych.

Nadto, Sąd Okręgowy rozstrzygnął o kosztach sądowych.

Apelację od wyroku, w zakresie dotyczącym rozstrzygnięć zawartych w punktach 3, 4, 12 i 13 jego części dyspozytywnej, wniósł obrońca E. C. (1) oraz J. C. i zarzucił:

I. rażąco niewspółmierność - surowość kary orzeczonej wobec oskarżonej J. C., polegającą na orzeczeniu wobec niej kary jednego roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres trzech lat próby - podczas gdy charakter czynu, jego forma zjawiskowa, nastawienie oskarżonej oraz skutki związane z czynem są analogiczne jak w przypadku oskarżonych A. M. (1)

i A. R. (1), co do których Sąd odstąpił od wymierzenia kary i środka karnego;

II. obrazę prawa materialnego, tj. art. 46 § 1 kk, sprowadzającą się do niezasadnego nałożenia na oskarżoną J. C. obowiązku naprawienia szkody na rzecz (...), przy czym obowiązek ten ma zostać wykonany solidarnie i w całości, tj. co do kwoty 435.246,25 zł, z oskarżoną E. C. (1), podczas gdy działanie J. C. było incydentalne, nie miało przełożenia na powstanie całości szkody, a w szczególności szkody w zakresie wskazanym przez Sąd I instancji, a ponadto pozostali oskarżeni, którzy zostali uznani za winnych popełnienia czynów zbieżnych z czynem przypisanym oskarżonej J. C., nie zostali obarczeni w/w obowiązkiem;

III. obrazę prawa materialnego, tj. art. 46 § 1 kk, sprowadzającą się do niezasadnego wyznaczenia kwoty szkody, którą obowiązek naprawić mają solidarnie oskarżone J. C. i E. C. (1) (435.246,25 zł), oraz sama oskarżona E. C. (1) (106.408,32 zł), podczas gdy taki zakres szkody nie uwzględnia działania innych osób związanych z uzyskaniem finansowania z (...), a także sposobu wydatkowania pobranych kwot;

IV. obrazę prawa materialnego, tj. art. 46 § 1 kk poprzez orzeczenie wobec oskarżonych J. C. i E. C. (1) solidarnego obowiązku naprawienia szkody na rzecz (...), podczas gdy rozstrzygnięcie takie nie uwzględnia trudnej sytuacji materialnej i życiowej oskarżonych, która uniemożliwia wykonanie obowiązku w orzeczonym zakresie.

Formułując te zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia:

1) co do pkt 3 i 4 części dyspozytywnej wyroku - poprzez uznanie oskarżonej J. C. za winną popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego w pkt VIII części wstępnej wyroku i na podstawie art. 61 § 1 i 2 kk w zw. z art. 60 § 3 kk odstąpienie od wymierzenia jej kary i środka karnego;

2) co do pkt 12 i 13 części dyspozytywnej wyroku - poprzez zobowiązanie wyłącznie oskarżonej E. C. (1) na podstawie art. 46 § 1 kk do naprawienia szkody w części poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego (...)z siedzibą w W. kwoty 70.000 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest bezzasadna.

Dokonując takiej oceny skargi na wstępie stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy zgromadził wszystkie dostępne mu dowody, a rozstrzygając o sprawstwie i winie E. C. (1) oraz J. C., dowody te bezbłędnie ocenił, zaś na podstawie tej oceny poczynił jak najbardziej poprawne ustalenia faktyczne. Sąd pierwszej instancji dokonał również prawidłowej subsumcji przestępczego zachowania obu oskarżonych, a także na właściwym poziomie ukształtował wymierzone im kary pozbawienia wolności. Wyrażając ten ostatni pogląd i jednocześnie ustosunkowując się do zarzutu sformułowanego w punkcie I apelacji, wypada natomiast przypomnieć, że zgodnie z treścią art. 60 § 3 kk sąd stosuje nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet może warunkowo zawiesić jej wykonanie w stosunku do sprawcy współdziałającego

z innymi osobami w popełnieniu przestępstwa, jeżeli ujawni on wobec organu powołanego do ścigania przestępstw informacje dotyczące osób uczestniczących

w popełnieniu przestępstwa oraz istotne okoliczności jego popełnienia. A zatem,

z treści tego przepisu wynika, że zastosowanie przewidzianego w nim nadzwyczajnego złagodzenia kary jest warunkowane, między innymi, specyfiką wyjaśnień sprawy przestępstwa. Konkretnie rzecz ujmując, wyjaśnienia te muszą ujawniać informacje dotyczące osób uczestniczących w popełnieniu przestępstwa oraz istotne okoliczności jego popełnienia, no i co oczywiste, muszą być przede wszystkim, wiarygodne. Tymczasem, w przypadku wyjaśnień zwerbalizowanych przez J. C. tak nie jest. Ich ocena zaprezentowana w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku doprowadziła przeciw Sąd Okręgowy do, skądinąd, trafnego wniosku, że wyjaśnienia, o których mowa nie polegają na prawdzie. W tej więc sytuacji, zastosowanie wobec J. C. instytucji przewidzianej w art. 60 § 3 kk nie było możliwe i to bez względu na charakter, eksponowanych w apelacji, warunków i właściwości osobistych oskarżonej. Formułując tę tezę trzeba zaś podkreślić, że owe warunki i właściwości osobiste zaważyły, między innymi, na wymiarze kary orzeczonej wobec J. C. i to do tego stopnia, że Sąd meriti ukształtował tę karę na najniższym możliwym poziomie i dodatkowo połączył ją ze środkiem probacyjnym jakim jest warunkowe zawieszenie jej wykonania. W obliczu takiego rozstrzygnięcia nie sposób więc przyjąć, że jest ono dotknięte uchybieniem określonym w art. 438 pkt 4 kpk.

Odnosząc się do zarzutów wyspecyfikowanych w punktach II, III i IV apelacji już w tym miejscu stwierdzić należy, że prawidłowe jest również zawarte

w zaskarżonym wyroku orzeczenie o obowiązku naprawienia przez obie oskarżone szkody wyrządzonej popełnionymi przestępstwami. Przekonując o słuszności tej konkluzji, najpierw należy jednak poczynić dwie uwagi natury porządkowej. Otóż

po pierwsze, trzeba zauważyć, że Sąd Okręgowy procedujący w niniejszej sprawie rozstrzygał w niej o sprawstwie i winie czterech osób, w tym także oskarżonych.

W tej sytuacji, bezzasadnie brzmią twierdzenia apelującego sugerujące, że rolą Sądu orzekającego było również ustalenie w jakim zakresie za powstałą szkodę odpowiadają ewentualnie inne, nie oskarżone przez prokuratora, osoby i jaką korzyść majątkową uzyskały te osoby w wyniku przestępstw popełnionych przez E. C. (1) i J. C.. Po wtóre, należy przypomnieć, że w przypadku A. R. (1) i A. M. (1), Sąd pierwszej instancji, odstąpił od wymierzenia kary oraz środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody, przy czym istotny jest fakt, że uczynił to w oparciu o przepis art. 60 § 3 kk oraz art. 61 § 1 i 2 kk. W związku z tym akcentowanie tej okoliczności przez apelującego w celu wykazania, że oskarżone, kolokwialnie rzecz ujmując, zostały potraktowane przez Sąd gorzej niż A. R. (1) i A. M. (1), jest zabiegiem na wskroś chybionym. Natomiast przechodząc do istoty zagadnienia, którego dotyczą omawiane w tym miejscu zarzuty apelacyjne, w pierwszej kolejności należy zdać sobie sprawę z tego, że złożenie przez pokrzywdzonego wniosku o naprawienie szkody zobowiązuje sąd do wydania orzeczenia w tym przedmiocie. Innymi słowy, sąd nie może odmówić nałożenia obowiązku naprawienia szkody, w przypadku gdy udowodniono, tak winę oskarżonego, jak i konkretną szkodę a pokrzywdzony złożył wniosek o takie orzeczenie. W dalszym rzędzie trzeba pamiętać, że przewidziana w art. 46 § 1 kk możliwość orzeczenia obowiązku naprawienia szkody w całości albo w części jest warunkowana wyłącznie tym, czy została ona już wcześniej naprawiona (w całości lub w części), a także i tym, czy dostępne sądowi dowody pozwalają na ustalenie pełnej lub tylko częściowej jej wysokości. Ta druga sytuacja występuje zresztą na gruncie przedmiotowej sprawy, a związana jest z ustaloną przez Sąd Okręgowy wysokością szkody, która jest następstwem czynów przypisanych E. C. (1), a opisanych

w punktach II i III części wstępnej zaskarżonego wyroku. Na kanwie tego ustalenia autor apelacji przytacza zaś uwagi, które w jego zamierzeniu mają materializować wniosek, że owo ustalenie jest nieprecyzyjne. Tymczasem lektura uzasadnienia kwestionowanego orzeczenia pozwala się zorientować, że ustalając wysokość szkody wynikającą ze wspomnianych czynów, Sąd Okręgowy zastosował i to w szerokim zakresie regułę określoną w art. 5 § 2 kpk, a więc postąpił w sposób skrajnie korzystny dla oskarżonej. Urzeczywistnienie owej reguły pozwoliło zaś tylko częściowo ustalić wysokość szkody, czemu Sąd meriti dał wyraz zarówno w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku, jak i w rozstrzygnięciu wyrażonym w punkcie 13 jego części dyspozytywnej. Natomiast nawiązując jeszcze do wspomnianych uwag apelującego należy przypomnieć, że szkoda wyrządzona przestępstwem, jakkolwiek nie jest tożsama, to jednak, mimo wszystko, jest immanentnie związana z korzyścią majątkową, która to, zgodnie z treścią art. 115 § 4 kk, jest korzyścią zarówno dla siebie, jak i dla kogo innego. A zatem, skoro przestępcze działania E. C. (1) doprowadziły, między innymi, do wypłaty A. R. (1) kwoty 8.000 złotych,

to oczywiście brak jest podstaw do tego, by eliminować ją z ogólnej wartości szkody ustalonej przez Sąd Okręgowy.

Jeśli zaś chodzi o wynikający z zaskarżonego wyroku zakres obowiązku naprawienia szkody nałożonego na J. C., to należy podkreślić,

że wymieniona musiała mieć i bez wątplenia miała świadomość tego jaki był charakter czynności sprawczych zrealizowanych przez E. C. (1). To, dodać trzeba niekwestionowane przez apelującego ustalenie, stanowiło przecież warunek konieczny do przypisania J. C. zarzuconego jej przestępstwa. Czyniąc tę uwagę oczywiście nie sposób nie zauważyć, w ramach tego przestępstwa, oskarżona podrobiła na oświadczeniach o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych, podpisy, jak wskazuje to skarżący, „tylko” trzech beneficjentów projektu finansowanego przez (...). Rzecz jednak w tym, że okoliczności tej nie można minimalizować, tak jak czyni

to apelujący. Należy bowiem zdać sobie sprawę z tego, że oświadczenia sfalszowane przez oskarżoną były takim elementem dokumentacji składanej we wspomnianym (...), bez którego ów (...) nie udzieliliby wsparcia finansowego dla projektu, który miał być, a faktycznie nie został zrealizowany. Innymi słowy, oświadczenia, które sfalszowała J. C. były niezbędne do tego, by (...) sfinansował całość zadania - projektu „Rehabilitacja osób niewidomych i słabowidzących

w (...)

z dysfunkcją wzroku”, którego to dotyczyła umowa z dnia 26 marca 2009 r. W świetle tych uwag nie ulega więc wątpliwości, że J. C., pomimo iż popełniła przypisane jej przestępstwo w formie pomocnictwa, to jednak ponosi z E. C. (1) solidarną odpowiedzialność za całość szkody, wyrządzonej na skutek niewykonania sfinansowanego przez Fundusz zadania, o którym mowa powyżej.

Odnosząc się do uwag apelującego, których zwieńczeniem jest postulat obniżenia do 70.000 złotych kwoty stanowiącej obowiązek naprawienia szkody orzeczony wobec E. C. (1), w pierwszej kolejności wypada zauważyć, że w stanie prawnym obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. kwestia miarkowania odszkodowania ze względu na sytuację materialną sprawcy przestępstwa budziła wątpliwości, aczkolwiek w orzecznictwie dominujący jest pogląd, który Sąd odwoławczy w pełni akceptuje, że obowiązek określony w art. 46 kk jest środkiem karnym i w przypadku jego orzekania sytuacja materialna oskarżonego nie może mieć wpływu na wymiar tegoż środka (vide: na przykład wyrok Sądu Apelacyjnego

w W. z dnia 13 września 2013 r., II AKa 247/13, LEX nr 1378886, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 maja 2014 r., II AKa 50/14,

KZS 2014/7-8/64, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 25 czerwca 2014 r., II AKa 118/14, LEX nr 1504466).

Natomiast aktualnie, a konkretnie od dnia

1 lipca 2015 r., przewidziany w art. 46 § 1 kk obowiązek naprawienia szkody jest środkiem kompensacyjnym, który orzeka się stosując przepisy kodeksu cywilnego. Spośród nich, przepis art. 440 kc stanowi zaś, że zakres obowiązku naprawienia szkody może być stosownie do okoliczności ograniczony, ale tylko w stosunkach między osobami fizycznymi. Tymczasem w realiach analizowanej sprawy tego rodzaju stosunek nie występuje. A zatem, miarkowanie wysokości odszkodowania,

a ściślej rzecz ujmując obowiązku naprawienia szkody, nie jest możliwe i to zarówno na gruncie poprzednio obowiązującego stanu prawnego, jak i tego, który został ukształtowany ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 396). Natomiast ewentualne doszukiwanie się podstawy do owego miarkowania w zasadach współżycia społecznego, o których mowa w art. 5 kc byłoby sprzeczne, zarówno z tymi zasadami, jak i z istotą instytucji określonej w art. 46 § 1 kk. Trudno bowiem o inne w tym zakresie stanowisko, skoro szkoda, którą wyrządziły oskarżone jest niczym innym

jak prostą konsekwencją naruszenia przez nie i to w sposób rażący, tych właśnie, wspomnianych wcześniej zasad współżycia społecznego.

Dla wyczerpania tematyki poruszonej w apelacji należy się jeszcze odnieść

do sformułowanej w jej ramach sugestii, jakoby (...) przyczynił się do powstania szkody. Owego przyczynienia autor skargi dopatruje się w tym, co wynika z wyjaśnień E. C. (1),

a mianowicie, że wymieniona wskazywała, iż z projektu należy usunąć pozycję „usługi transportowe niewidomych do siedziby (...), lecz (...) nie wyraził na to zgody. Zwracając uwagę na tę okoliczność, skarżący pomija jednak, że wspomniane usługi, mimo iż faktycznie nie były świadczone, to ostatecznie zostały rozliczone w sprawozdaniach z realizacji projektu. Co więcej, (...), tkwiąc w błędnym przekonaniu, że ów projekt jest realizowany, wypełnił postanowienia umowy z dnia 26 marca 2009 r. i w konsekwencji sfinansował, zarówno wyżej wymienione usługi, jak i pozostałe, rzekomo, udzielone beneficjentom projektu świadczenia. W tej sytuacji, twierdzenie, że (...) w jakikolwiek sposób przyczynił się do powstania szkody, jest twierdzeniem na wskroś chybionym.

Reasumując stwierdzić więc należy, że brak jest podstaw do uwzględnienia apelacji, a skoro tak, to Sąd Apelacyjny, w oparciu o przepis art. 437 § 1 kpk, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Z uwagi na orzeczony wobec oskarżonych obowiązek naprawienia szkody, którego to realizacja posiada priorytetowe znaczenie, Sąd Apelacyjny, kierując się treścią art. 624 § 1 kpk, zwolnił je od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym.

Piotr Brodniak Andrzej Mania Stanisław Stankiewicz